

Üksik-sidepataljoni raamatupidamise korraldus ja majandustegevus 2004. aastal

KONTROLLIARUANNE

nr OSII-2-6/05/103
12.08.2005

Üksik-sidepataljoni raamatupidamise korraldus ja
majandustegevus 2004. aastal

Tallinn
2005

Kokkuvõte

Riigikontroll auditeeris Kaitseministeeriumi valitsemisalas oleva sõjaväeliselt korraldatud asutuse Üksik-sidepataljon majandustegevust 2004. aastal eesmärgiga anda hinnang Üksik-sidepataljoni majandustehingute seaduslikkusele, raamatupidamisarvestuse ja aruandluse korraldusele ning sisekontrollisüsteemide toimimisele. Üksik-sidepataljoni varad moodustasid 2004. aasta lõpul 50,7 miljonit krooni. Riigieelarvest eraldati 2004. aastal pataljonile 34,6 miljonit krooni.

Olulisemad tähelepanekud ja järeldused

Auditeeritud toimingute osas oli Üksik-sidepataljonis raamatupidamisarvestus korraldatud põhiosas riigi raamatupidamise üldeeskirja kohaselt ja kontrollitud majandustehingud olid tehtud valdavas osas kooskõlas kehtivate asjakohaste õigusaktidega. Arvestuse ja sisekontrollisüsteemide toimimise taset võib hinnata üldiselt rahuldavaks. Paljud leitud probleemid ei ole omased ainult Üksik-sidepataljonile ning need tuleb lahendada kõrgemal juhtimistasandil.

Puudused raamatupidamisarvestuse ja sisekontrolli osas:

- Sisekontrolliprotseduurid ei olnud alati piisavad, et tagada kõigi varade õiges väärtuses kajastamist raamatupidamises ja laoarvestuses, ning see ohustab varade säilimist.
- Varade arvestuses esines puudusi, mistõttu raamatupidamise ja laoarvestuse andmed ei andnud alati õiget ning usaldusväärset ülevaadet vara olemasolu ja väärtuse kohta.
- Tsentraliseeritud korras saadud varad võeti raamatupidamisarvestuses arvele suure hiline misega.
- Esines juhtumeid, kus riidevarustuse mahakandmise aktides ei olnud märgitud mahakandmise põhjuseid või puudusid hävitamise aktid.
- Üksik-sidepataljonis ei olnud sõlmitud materiaalse vastutuse lepinguid isikutega, kes vastutavad materiaalsete väärtuste arvelevõtmise ja säilimise eest.

Puudused finantsjuhtimise ja majandustehingute seaduslikkuse osas:

- 2004. aasta lõpuks kasutamata jäänud raha kulutati paljudel juhtudel muuks otstarbeks või ettemakseteks ilma arvet saamata. Ettemaksude suurust hinnati ligikaudselt. Samuti kanti detsembrikuu viimastel päevadel ettemaksuna üle märkimisväärseid summasid remonditööde ning seadmete soetamise eest. Ettemakseid põhjendati eelarve muudatuste pikaldase protsessiga (eelarve-muudatused kinnitas minister alles detsembri teisel poolel) ning vajadusega hoida aasta lõpuks reserve. Riigikontroll leiab, et selline finantsjuhtimine, kus mitmed vajalikud kulutused tehakse alles aasta lõpul, võib mõjuda takistavalt väeosa tegevusele ja arengule.
- Oma töötajatele ja ajateenijatele tehtud kingitused ei olnud maksustatud erisoodustumaksuga. Esinduskulude ja kingituste tegemisel esines puudusi kuludokumentide vormistamisel, tihti puudus raamatupidamises informatsioon esemete ja meenete kasutamise kohta.
- Mõnede lepingute tingimused on kahjulikud pataljonile ja vastuolus riigivaraseadusega:
 - Üksik-sidepataljon on sõlmitud nn sõdurikodu pidava OÜga Nermalin rendilepingu, mille kohaselt antakse pataljoni ruumid osaihingule kasutusse hinnaga 5 krooni ühe m² eest kuus, mis on tunduvalt alla turuhinna;
 - rentnikule on tasuta kasutamiseks antud vara. Rendilepinguga ei ole reguleeritud, kas ja kui palju tasub osaihing vee-, elektri-, kütuse- ja muude halduskulude eest;

- mitte alati ei ole tööde mahu vähenemisel muudetud lepingu maksumust, mis võib kaasa tuua tarbetuid kulutusi.
- Üksik-sidepataljonis hoitakse Maaväe Staabi ohvitseride ametirelvi, mis on vastuolus kaitseväge juhataja käskkirjaga, mis keelab relvastuse liikumise väeosade ja/või keskalluvusega asutuste vahel.

Muud tähelepanekud

- Maaväe Staabi inspekteerimise tulemusena märgiti, et pataljonis puuduvad nõuetekohased väljaõppetingimused, kuid samas on väljaõppe arengut takistavad probleemid nende võimkonnast väljas ning see on seadnud väljaõppekeskuse arengu Filtri tee 12 linnakus kahtluse alla.

Olulisemad ettepanekud

Kaitseministrile

- Analüüsida põhjuseid ja töötada välja abinõud allasutuste eelarvete põhjendatud muutmise protsessi kiirendamiseks, et vältida tarbetuid ettemakseid ning kiirendada vajalike ehitiste ja muude objektide valmimist.
- Täiustada Kaitseministeeriumi valitsemisalas sisekontrollisüsteeme selliselt, et oleks tagatud tsentraliseeritult soetatud ja väljastatud materiaalsete väärtuste õigeaegne arvelevõtmine ja arvelt mahavõtmine. Konkreetsed tähtajad tuleks määrata Kaitseministeeriumi valitsemisala raamatupidamise sise-eeskirjas.
- Töötada valitsemisalas välja ühtne kord, mis reguleeriks kingituste ja muude erisoodustustena käsitlevate kulutuste tegemist, määrates kindlaks, millistel juhtudel ja kui suures ulatuses on lubatud kingitusi teha, lähtudes sealjuures eeldusest, et kingituste tegemine on pigem erand kui reegel.
- Töötada välja ühtsed alused nn sõdurikodude toimimiseks sõjaväelisel korraldatud asutustes, lähtudes osapoolte huvidest ja muu maailma heast praktikast.
- Töötada välja eeskiri, mis reguleeriks täpselt, kellega ja millistel tingimustel sõlmitakse materiaalse vastutuse lepingud, mis arvestaksid mõlema osapoolte huve.

Kaitseväge juhatajale

- Selgitada välja ja otsustada kiiremas korras, kas Üksik-sidepataljoni tegevuse jätkamine Filtri tee linnakus on mõttekas, lähtudes kaitseväge arengukavast.
- Luua võimalus Maaväe Staabi ohvitseride ametirelvade hoiustamiseks Maaväe Staabis.

Üksik-sidepataljoni ülemale

- Korraldada varade raamatupidamise arvestust nii, et oleks tagatud pidev kontroll kõigi varade üle, järgides ühtseid arvestuspõhimõtteid ning seades sisse jooksvad võrdlused lao- ja raamatupidamisarvestuses.
- Täpsustada ametijuhendeid selles osas, et oleks täidetud riidevarustuse kasutusse andmise, kõlbmatuks tunnistamise, mahakandmise ja hävitamise korra nõuded.
- Järgida eelarves ettenähtud kulude otstarvet.

- Üle vaadata kõik lepingud ning lepingute sõlmimisel järgida riigi huvisid, eriti osapoolte vastutuste tasakaalustamise osas. Juhul kui tellimuste mahud muutuvad, teha õigel ajal ettepanekud hooldus-, rendi-, töövõtu- ja muude lepingutingimuste muutmiseks.

Kaitseminister nõustus oma vastuskirjas kontrolliaruande eelnõule Riigikontrolli tehtud järelduste ja ettepanekutega ning esitas ülevaate kavandatavate tegevuste kohta. Minister lubas kogu valitsemisalas töötada välja ühtse korra, mis reguleeriks kingituste ja muude erisoodustustena käsitletavate kulutuste tegemist, ning eeskirja, mis reguleeriks täpselt materiaalse vastutuse lepingute sõlmimist.

Kaitseväge juhataja oli seisukohal, et otsust väljaõppekeskuse edasise paiknemise kohta ei tohi vastu võtta kiirustades. Kaitseministeeriumis on loodud infrastruktuuri planeerimiseks komisjon, mille ülesandeks on töötada välja ettepanekud kaitseväge perspektiivsete väljaõppekeskuste väljaarendamiseks viie aasta perspektiivis.

Üksik-sidepataljoni ülem andis ülevaate kavandatavatest abinõudest Riigikontrolli ettepanekute täitmiseks.

Riigikontroll leiab, et praegusel ajal, kui üle aasta on möödunud NATOga liitumisest ja vastu on võetud strateegiline arengukava “Kaitsejõudude struktuur ja arenguplaan kuni aastani 2010”, on vaja lõpuks otsustada, milliseid väljaõppekeskusi on vaja edasi arendada ja millised sulgeda või ümber formeerida, et vältida edaspidi tarbetuid kulutusi ja muuta tehtavad investeeringud võimalikult otstarbekaks.

Sisukord

1. SISSEJUHATUS	6
1.1. Ülevaade auditeeritust.....	6
1.2. Auditi iseloomustus.....	7
1.3. Senised majandustegevuse auditid ja inspekteerimised.....	8
2. RAAMATUPIDAMISARVESTUSE KORRALDUS JA SISEKONTROLL	9
2.1. Varade inventeerimine	9
2.2. Varade arvestus.....	9
2.2.1. Tsentraliseeritud korras saadud varade arvestus	9
2.2.2. Riidevarustuse mahakandmine.....	10
2.2.3. Relvastuse, laskemoona ja lõhkeainete arvestus ning hoidmine	10
2.2.4. Meditsiinivarustuse arvestus	11
2.2.5. Põhivara arvestus	11
2.2.6. Materiaalne vastutus.....	11
2.3. Tegevuskulud.....	12
2.3.1. Esinduskulud	12
2.3.2. Toiduainete kulutamise arvestus sööklas	13
3. MAJANDUSTEHINGUTE SEADUSLIKKUS JA FINANTSJUHTIMINE.....	15
3.1. Tulud riigivara kasutusse andmisest	15
3.2. Eelarvestamine	15
3.3. Eelarve täitmine	16
3.4. Lepingud	17
LISA	18
KAITSEMINISTRI, KAITSEVÄE JUHATAJA JA ÜKSIK-SIDEPATALJONI ÜLEMA VASTUSED	20

1. Sissejuhatus

Auditi alus: Riigikontrolli 2005. aasta tööplaani ja 04.01.2005. a heaks kiidetud auditiettepanek.

Auditi eesmärk: hinnata Üksik-sidepataljoni majandustegevust 2004. aastal, keskendudes majandustegevuste seotusele tegevuse põhieesmärkidega, majandustegevuste dokumenteerimisele ja seaduslikkusele, raamatupidamisarvestuse ja aruandluse korraldusele ning sisekontrollisüsteemide toimimisele.

Auditeeritud asutused: staabi- ja sideüksuste väljaõppekeskus "Üksik-sidepataljon" (edaspidi Üksik-sidepataljon, sidepataljon, pataljon, väljaõppekeskus).

Auditeeritud periood: 01.01.2004–31.12.2004.

Auditirühma liikmed: II auditiosakonna auditijuht Jüri Kurss, vanemaudiitor Sven Potapov, audiitor Mare Kabrits.

1.1. Ülevaade auditeeritust

Üksik-sidepataljon on kaitseväge struktuuriüksus. Üksik-sidepataljon taasmoodustati Vabariigi Valitsuse 29.10.1993. a määrusega nr 329. Vabariigi Valitsuse 22.05.2002. a määruse nr 172 "Kaitseväge ülesehitus" kohaselt nimetati alates 01.02.2003. a väeosa ümber staabi- ja sideüksuste väljaõppekeskuseks "Üksik-sidepataljon". Väeosa on maaväe ülema vahetus alluvuses.

Üksik-sidepataljoni ülesanne rahutingimustes on tagada üle riigi Kaitsejõudude Peastaabi ja väeosade ning Kaitseliidu vaheline side. Sõja ajal ei asu sidepataljon eesliinil, vaid tagab side olemasolevate üksuste ja Kaitsejõudude Peastaabi vahel. Pataljoni ülesanded jagunevad keskalluvusega ülesanneteks (operatiivside ja Kaitsejõudude Peastaabi infotehnoloogia teenindustoetuse tagamine) ning maaväe ülesanneteks (jalaväepataljoni juhtimis-, tagala- ning siderühma väljaõpetamine).

Üksik-sidepataljon paikneb Tallinnas aadressil Filtri tee 12.

Auditeeritud perioodil oli kuni 21.06.2004. a pataljoniülema kolonelleitnant Urmas Pau ja alates 22.06.2004. a kapten Vitali Lokk. Pearaamatupidaja kohustusi täitis 2004. a rahandusbüroo juhataja lipnik Tiina Maipuu.

Üksik-sidepataljoni majandustegevust iseloomustavad tähtsamad finantsandmed on esitatud tabelis 1.

Tabel 1. Auditeeritu finantsandmed (kroonides)

Kirjed	2003	2004
I. Bilanss 31. detsembri seisuga		
Varad, sh	44 173 465	50 707 030
käibevara (muud nõuded ja ettemaksed)	134 082	195 863
põhivara	44 039 383	50 511 167
Kohustused ja netovara, sh	44 173 465	50 707 030
lühiajalised kohustused	44 173 465	44 538 417
pikaajalised kohustused (sihtfinantseerimine)		13 863 603
Tulemiaruanne 31. detsembri seisuga		
Tulud majandustegevusest	633 031	61 844
Saadud toetused	1 487 435	2 166 408
Tööjõukulud	20 036 160	24 096 246

Majandamiskulud	13 976 207	9 603 426
Muud kulud	24 346	1 810 672
Põhivara amortisatsioon ja ümberhindlus	3 749 799	7 051 376
Kassalise täitmise aruanne		
Eelarve	29 480 600	34 628 000
Kassakulud	29 244 418	33 657 059

Allikas: Üksk-sidepataljoni ja riigikassa andmed.

1.2. Auditi iseloomustus

Riigikontrollil on riigieelarve seaduse järgi kohustus auditeerida riigi majandusaasta aruannet.¹ Selle kohustuse täitmiseks auditeerib Riigikontroll asutusi ja isikuid, lähtudes Riigikontrolli seadusest.²

Võttes aluseks Riigikontrolli seaduses loetletud ülesanded, oli käesoleva auditi eesmärgiks arvamuse avaldamine Üksik-sidepataljoni raamatupidamisarvestuse korralduse, majandustehingute seaduslikkuse ja sisekontrollisüsteemi toimimise kohta. Riigikontrolli eesmärgiks ei olnud hinnangu andmine majandusaasta aruande õigsusele, vaid selliste arvestuse ja sisekontrolli probleemide väljatoomine, mis võivada avaldada mõju aastaaruande õigsusele ja majandustehingute seaduslikkusele.

Audit tugines peamiselt algdokumentatsiooni kontrollile ja asjaomaste isikute kirjalikele ja suulistele selgitustele. Auditi käigus kontrolliti aruandes esitatud näitajate vastavust raamatupidamise andmetele ja algdokumentidele. Algdokumentide põhjal kontrolliti raamatupidamise arvestuse õigsust. Auditi käigus kontrolliti pisteliselt asutuse majandustehingute vastavust asjakohaste õigusaktide nõuetele. Riigikontroll sooritas auditi kooskõlas INTOSAI³ auditistandarditega.

Auditis keskenduti järgmistele põhiküsimustele:

- Kuidas on korraldatud raamatupidamisarvestus, kas arvestus vastab raamatupidamise seaduse, riigi raamatupidamise üldeeskirja ja raamatupidamise hea tava nõuetele?
- Kas pataljoni raamatupidamisarvestuses ja laoarvestuses näidatud varad eksisteerivad tegelikult ning kas varad on vajalikud pataljoni põhitegevuseks ja põhiülesannete täitmiseks?
- Kas kõik tehinguid varaga on seaduslikud ja otstarbekad? Kas sõlmitud lepingud lähtuvad majandustegevuse eesmärkidest ning kas lepinguid on sõlmitud lähtuvalt riigi huvidest? Kas kõik majandustehingud on dokumenteeritud või dokumenteeritud õigesti ja õigel ajal?
- Kas pataljonis on tehtud kulutusi kinnitatud eelarve piires? Kas tehtud kulutusi on põhjendatud ja kas on seotud pataljoni tegevusega ja kavandatud eesmärkide saavutamiseks? Kas kõik kulud on seaduslikud ja läbipaistavad?
- Kas ja kuidas on pataljon korraldanud riigihankeid kaupade ja teenuste ostmisel?
- Kuidas on korraldatud töötasustamine? Kas lisatasude maksmise on kooskõlas kehtivate õigusaktidega? Kas töövõtulepinguid ei ole sõlmitud töötajatega, kes tegelikult täidavad põhiülesandeid?
- Kuidas on korraldatud sisekontrollisüsteem? Kas ja kui suures ulatuses eksisteerivad ja toimivad sisekontrollimehhanismid?

¹ Riigieelarve seadus, § 45 lg 3

² Riigikontrolli seadus, § 7

³ *International Organisation of Supreme Audit Institutions* – Kõrgeimate Kontrolliasutuste Rahvusvaheline Organisatsioon, mis tegutseb ÜRO egiidi all.

Auditi käigus küsitleti järgmisi töötajaid: Üksik-sidepataljoni ülem Vitali Lokk, pearaamatupidaja Tiina Maipuu, pataljoni ülema asetäitja Veikko Kannel, tagalaülem Valeri Beljajev, kantselei ülem Kati Liik, jurist Kristiina Valgi-Kopti, raamatupidajad Tiiu Seepter ja Vicky Kõrver, tagalakeskuse haldusgrupi ülemkortermeister Aarne Seeba, sidevahendite laohoidja Igor Issakov, arhivaar-erisektoripidaja, sidemeister Aleksander Scheer, transpordigrupi ülem - dispetšer Meelis Nurmeleht, meditsiinilao ülemapteeker Eldi Kodumets, söökla ülem Kristi Roosileht, söökla laohoidja Kersti Kundla, personali- ja administratiivseksiooni staabiallohitserid Eda Meibaum ja Gerli Jõesalu ning relvurohvitser Herko Sepp.

1.3. Senised majandustegevuse auditid ja inspekteerimised

Riigikontroll ei ole viimase viie aasta jooksul Üksik-sidepataljoni auditeerinud. Viimaste aastate jooksul ei ole Kaitseministeerium ega Kaitsejõudude Peastaap teinud Üksik-sidepataljonis ka pataljoni majandustegevuse välisauditeid.

2004. a jooksul kontrollis Kaitseväe Logistikakeskus sidepataljonis relvastuse hoidmise ja arvestuse korraldust ning Maaväe Staap inspekteeris väljaõppe korraldust.

Maaväe Staabi inspekteerimise tulemusena märgiti, et pataljonis puuduvad nõuetekohased väljaõppe-tingimused. Üksik-sidepataljon on peamiselt hõivatud administratiivsete toimingutega ja väljaõppe arengut takistavad probleemid on nende võimkonnast väljas. Taktikalise sidesüsteemi hoiustamiseks ja õpetamiseks vajab pataljon õppehoonet, õppeangaari ning staabi- ja sideautode varjualust (kokku umbes 3000 m²). Samas on maaväe väliste ülesannete domineerimine ja Tallinna linna arenguvisionid pannud väljaõppekeskuse arengu Filtri tee 12 linnakus kahtluse alla.⁴

Ettepanek Kaitseväe juhatajale

- Riigikontroll peab vajalikuks, et Kaitseväe juhataja otsustaks, võttes aluseks kaitseväe arengukava ja pataljoni funktsioonid kaitseväe süsteemis, kas Üksik-sidepataljonil on mõttekas jätkata oma tegevust Filtri tee 12 linnakus või tuleb pataljon paigutada mujale. Kui pataljoni tegevusel Filtri teel ei ole tulevikus väljavaadet, siis on risk, et mitmed investeeringud Filtri tee linnaku arendamisel võivad lõppkokkuvõttes muutuda kasutuks või ei täida neile esialgu seatud eesmärki.

⁴ Maaväe Staabi 12.01.2005. a akt nr MaVS 0.3-4.4/2

2. Raamatupidamisarvestuse korraldus ja sisekontroll

2.1. Varade inventeerimine

Seoses Üksik-sidepataljoni ülema vahetusega 2004. a juunis moodustati maaväe ülema käskkirjaga asjaajamise ja varade üleandmise-vastuvõtmise komisjon, mis viis läbi dokumentide, personali- ja materjaliarvestuse, relvastuse, laske- ja lahingumoon, õppe- ja imitatsioonivahendite ning erivahendite, varade ja materiaalsete väärtuste, raamatupidamis- ja eelarvet kajastava dokumentatsiooni olemi kontrolli (ehk nn vaheinventuur). Kontrolli tulemused fikseeriti 17.06.2004. a üleandmise-vastuvõtmise aktis ja akti lisades. Inventuuri tegemisel tugineti laoarvestuse andmetele ning raamatupidamise andmetega neid ei võrreldud. Õiged andmed saadi 2004. aasta inventuuriga, mille käigus avastati, et osa varadest ei olnud ladudes arvel ja paljudel juhtudel oli laoarvestus puudulik. Näiteks:

- 2004. a aastainventuuriga avastati ülejäägid summas 252 423 krooni ja puudujäägid summas 407 748 krooni. Tuleb rõhutada, et puudujäägid ei tähenda siinkohal seda, et kõik varad olid kadunud, vaid need olid arvel teistes ladudes, kus nad kajastusid ülejääkidena. Varade puudujääkide peamiseks põhjuseks oli see, et varad olid purunenud, kadunud või olid arvel topelt. Varade ülejääkide peamiseks tekkepõhjuseks oli asjaolu, et laoarvestuses ei kajastatud seda osa varadest, mis olid arvel raamatupidamise arvestuse järgi. Osa varadest ei olnud üldse arvel ei raamatupidamise arvestuses ega laos.
- Aastainventuuri käigus leiti ka muid esemeid, mis olid raamatupidamises arvel (kas põhi- või väikevarana), kuid õige lao arvestuses jäänud kajastamata. Näiteks laos 28 (õppevaraladu) ei olnud arvel järgmisi esemeid: fotoaparaat Canon Prima maksumusega 3027 krooni, 2 multimeedia-projektorit 3M 7750 kogumaksumusega 97 525 krooni, grafoprojektor Kinderman maksumusega 17 160 krooni jm. Laos 3 (relvastus) ei olnud arvel 20 Tippmanni markerit kogumaksumusega 71 743 krooni, 12 *paintball*-maski kogusummas 13 200 krooni jm relvastust kogusummas 115 042 krooni. Aastainventuuri käigus täpsustati varade tegelik asukoht ja määrati töötaja, kes nimetatud varade üle edaspidi arvestust hakkas pidama.

2.2. Varade arvestus

2.2.1. Tsentraliseeritud korras saadud varade arvestus

Tsentraliseeritud korras saadud varad võetakse raamatupidamisarvestuses arvele hilinemisega (1–2,5 kuud). Põhjuseks on see, et Kaitseväe Logistikakeskus ja Kaitsejõudude Peastaap ei esita õigel ajal võrdlusandmikke ja üleandmise akte, kus on näidatud raamatupidamise kanded, tehingupartnerite ja allikate koodid, kulum jm andmeid, mille järgi saaks varasid raamatupidamises arvele võtta. Näiteks:

- Kaitseväe Logistikakeskuse ülema 31.10.2003. a käskkirjaga nr 203 anti pataljonile ajavahemikuks 03.10.2003–01.07.2004. a ajutiselt kasutada mitu sõidukit. Logistikakeskuse ülema 16.06.2004. a käskkirjaga nr 181 pikendati sõidukite kasutamisperioodi kuni 30. juunini 2005. a. 2004. aasta lõpul lepiti kokku, et 16 autot kogumaksumusega 274 576 krooni antakse pataljonile üle alaliseks kasutamiseks. Logistikakeskuse ülema käskkirjad sõidukite üleandmise kohta vormistati detsembris, kuid dokumendid saabusid logistikakeskusele alles 25.01.2005. a.
- 15.11.2004. a üleandmise-vastuvõtmise aktidega anti Kaitsejõudude peastaabist Üksik-sidepataljonile üle 44 monitori, 12 sülearvutit, 1 laserprinter ning 23.11.2004. a 44 personaalarvutit kogusummas 986 876 krooni. Varasid ei võetud arvele, kuna Kaitsejõudude Peastaap ei esitanud saatelehti. Alles 26.01.2005. a ehk 2,5 kuu hiljem saabus peastaabist saateleht, kus olid näidatud kõik arvelevõtmiseks vajalikud andmed. Selle ajani ei olnud varasid võetud arvele, kuna üleandmise-vastuvõtmise aktid ei sisaldanud isegi nende maksumust. Seega oli

2004. a IV kvartali saldoaruande koostamine raskendatud. Pataljoni pearaamatupidaja selgitusel põhjendas Kaitsejõudude Peastaap oma käitumist sellega, et hankijalt saabusid dokumendid suure hilinemisega.

- 14.04.2004. a saadi logistikakeskusest 16 raadiojaama Harris kogumaksumusega 3 786 450 kr. Üleandmine Üksik-sidepataljonile toimus saatelehe alusel. Laos võeti raadiojaamad arvele alles 19. juunil, raamatupidamises aga alles 2004. a augustis. Pataljoni ülema ja sidevahendite laohoidja selgituste järgi olid nimetatud raadiojaamad antud esialgu ajutiseks kasutamiseks ehk vastutavale hoiule. Samas ei olnud see dokumentidega vormistatud. Juunis toimunud inventuuri käigus jäid need raadiojaamad inventuurinimestikus kajastamata.

Raamatupidamises ei võrrelda laoandmeid raamatupidamise andmetega ning see näitab sisekontrolli nõrkust ja ohustab varade säilimist. Näiteks:

- Kaitsejõudude Peastaabi 15.10.2004. a kirja alusel oli vormistatud üleandmise akt raadiojaama Harris (maksumus 1 637 046 krooni), konteineri (maksumus 40 814 krooni), kliimaseadme (maksumus 21 607 krooni) jm vara kohta. Tegelikult anti vara peastaabile üle alles kuu hiljem ehk 15.12.2004. a. Vaatamata sellele et vara oli tegelikult üle antud, laoarvestuses üleandmist ei kajastatud ja 31.12.2004. a seisuga oli vara laos endiselt arvel. Samas oli raamatupidamises tehing näidatud (vara oli välja arvatud põhivarade nimekirjast).

Sellega rikuti raamatupidamise seaduse § 6 lõike 2 nõuded, mille järgi raamatupidamiskohustuslane on kohustatud kõiki majandustehinguid dokumenteerima ning kirjendama raamatupidamisregistrites nende tehingute toimumise ajal, või kui see ei ole võimalik, siis vahetult pärast seda.

2.2.2. Riidevarustuse mahakandmine

Riigikontroll on seisukohal, et riidevarustuse mahakandmist ei ole alati piisavalt põhjendatud. Üksik-sidepataljonis esines juhtumeid, kus riidevarustuse (vormiriietuse) mahakandmise aktides ei olnud märgitud mahakandmise põhjuseid. Näiteks 2004. a kanti nelja mahakandmise akti põhjal põhjust nimetamata maha riidevarustust kogusummas 1 785 258 krooni. Mahakandmise akte ei olnud Kaitsejõudude Peastaabi tagalaosakond või Kaitseväe Logistikakeskus viseerinud ning see on vastuolus kehtestatud eeskirja nõuetega.⁵ Aktidest ei selgu, kui palju riidevarustusest on enne tähtaja lõppu muutunud kasutamiskõlbmatuks. Puuduvad hävitamise aktid. Üksik-sidepataljoni tagalaülema seletuskirja kohaselt ei ole mahakantud riidevarustust seni hävitatud. Osa 2004. a maha kantud varustusest taotles Kaitseleit endale. Varustus väljastati Kaitseleitule jaanuaris 2005. a. Osa maha kantud varustusest anti remondi- ja hooldustöökoja tööliste tööriieteks. Ülejäänud mahakantud riidevarustus kavatsetakse hävitada 2005. aastal. Raamatupidamises puuduvad andmed selle kohta, et osa mahakantud riidevarustusest anti Kaitseleitule ning osa anti remondi- ja hooldustöökoja tööliste tööriieteks.

2.2.3. Relvastuse, laskemoona ja lõhkeainete arvestus ning hoidmine

Esines juhtumeid, kus relvastuse, laskemoona ja lõhkeainete laoarvestus (kuuaruanded) ei olnud täielikud ega ühtinud raamatupidamise arvestusega. Näiteks pataljoni relvastuse, laske- ja lahingumoon, imitatsiooni- ja erivahendite ning optika kuaruandes 31.12.2004. a seisuga ei ole näidatud laserseadmeid kogusummas 246 000 krooni. Seoses aritmeetilise veaga kuaruandes oli kuulipilduja MG-3 padrunitide maksumus näidatud 36 000 krooni võrra väiksemana (4000 krooni asemel pidi olema 40 000 krooni). Kuaruandes on näidatud, et detsembri lõpus oli 5,56 x 45 mm paukpadrunite A200

⁵ Kaitseväe juhataja 26.01.2000. a käskkirjaga nr 54 kinnitatud "Kaitseväe riidevarustuse mahakandmise juhend" ning kaitseministri 24.08.2004. a käskkirjaga nr 206 kinnitatud "Kaitseväelasele riidevarustuse kasutusse andmise, kõlbmatuks tunnistamise, mahakandmise ja hävitamise kord"

jääk 4217 tk maksumusega 7168 krooni. Raamatupidamise arvestuses oli aga näidatud, et 31.12.2004. a seisuga ülalnimetatud paukpadrunite jääk oli 3424 tk maksumusega 5820 krooni. Kokku oli kuuaruandes näidatud 31.12.2004. a seisuga relvastuse ja laskemoona jääk summas 7 968 855 krooni, samas raamatupidamise arvestuse järgi moodustas see jääk 8 374 245 krooni ehk oli 405 390 krooni võrra suurem. Detsembrikuu aruannet kontrolliti uuesti auditeerimise ajal ning sellesse tehti parandused.

Üksik-sidepataljonis ei järgitud alati ka relvastuse hoidmise nõudeid. Seoses ruumide puudumisega seisab osa ajateenijate relvadest relvapüramiidides kasarmu koridoris, kuigi see on vastuolus kaitsevää relvade ja laskemoona hoidmise eeskirja nõuetega.

Üksik-sidepataljonis hoitakse Maaväe Staabi ohvitseride ametirelvi. Aluseks on Maaväeütlema 08.08.2002. a käskkiri nr 13, mille järgi Üksik-sidepataljon tehti vastutavaks Maaväe Staabi ohvitseride ametirelvade väljaandmise ja vastuvõtmise eest koos arvestuse pidamisega. See on vastuolus kaitsevää juhataja käskkirjaga⁶, mis keelab relvastuse liikumise väeosade ja/või keskalluvusega asutuste vahel. Nimetatud relvad, maksumusega 325 110 krooni, on Üksik-sidepataljoni arvel, kuid pataljonil ei ole õigust neid kasutada. Samas katab pataljon kõik kulud, mis on seotud relvade hoidmise, remondi ja hooldamisega ning see on vastuolus majandusüksuse printsiibiga. Üksik-sidepataljon on olukorrast teavitanud Maaväe Staapi, pakkudes omalt poolt välja konkreetset ettepanekud, millega Maaväe Staap ei nõustunud.

2.2.4. Meditsiinivarustuse arvestus

Laoarvestus raamatupidamise programmis VERP ei hõlma kõigi soetatud ravimite, sidumismaterjalide jms arvestust. Arvestus on vaid Kaitsevää Keskapteegist tsentraalse varustuse korras saadud ravimite kohta. Hankijatelt ostetud ravimite ja meditsiinivahendite kasutamise kohta ei koostata kuuaruannet, mille pataljoni ülem kinnitab.

2.2.5. Põhivara arvestus

Põhivarana ei ole võetud arvele kaht infotehnoloogilist seadet soetusmaksumusega üle 10 000 krooni ning kasuliku tööeaga üle ühe aasta: Hub Sport 100Base 10/100, soetatud 04.11.1998. a maksumusega 17 700 krooni ning Toshiba Port Repl, soetatud 22.09.2003. a maksumusega 12 480 krooni. Põhivarana ei ole kajastatud ka 10 hinnalist õhu- ja spordipüssi, mis kuuluvad laskesuusatajate varustusse ja mis on näidatud raamatupidamisarvestuses nullväärtusega. Viga tekkis seetõttu, et Kaitsevää Logistikakeskuse saatelehtedel ei olnud hinda märgitud.

2.2.6. Materiaalne vastutus

Üksik-sidepataljonis ei olnud isikutega, kes vastutavad materiaalse väärtuste arvelevõtmise ja säilimise eest, sõlmitud materiaalse vastutuse lepinguid. Sidepataljoni juhtkonna selgitusel asendab seda kaadrikaitsevääelase tegevteenistuse leping, mille järgi kaadrikaitsevääelane nõustub teenima täieliku varalise vastutusega ametikohal. Riigikontrolli arvates peavad selleks, et kindlustada riigi valduses oleva vara heaperemehelik valitsemine ja säilimine, olema materiaalse vastutuse lepingud sõlmitud iga töötajaga, kes vastutab varade eest, vaatamata sellele, kas ta on kaadrikaitsevääelane või ametnik. Nõusolek teenida täieliku varalise vastutusega ametikohal ei asenda materiaalse vastutuse lepingut. Samuti on ametijuhendites kirjeldatud materiaalne vastutus üldsõnaliselt. Materiaalse vastutuse lepingud peavad sisaldama isiku konkreetseid kohustusi ja vastutust. Auditeeritu mõõnis, et töötajate materiaalse vastutuse valdkond on seniajani alareguleeritud ja seda saab laialt tõlgendada.

⁶ Kaitsevää juhataja 12.11.2004. a käskkiri nr 259 "Relvastuse liikumise ja arvestuse kord Kaitsevääs ja Kaitsealiidus"

Järeldus

Nii inventuuri käigus selgunud vahed kui ka muude varade arvestuses ilmnunud mittevastavused (nagu erinevate arvestusprintsipiide kasutamine, perioodiliste võrdluste puudumine) viitavad sisekontrollisüsteemi nõrkusele. Riigikontroll peab lubamatuks ka olukorda, kus valitsemisala asutuste vahel liikuvate või üleantavate varade osas liiguvad dokumendid suure hilinemisega. Nimetatud asjaolud ohustavad varade säilimist.

Ettepanekud Kaitseministrile

- Täiustada Kaitseministeeriumi valitsemisalas sisekontrollisüsteeme selliselt, et oleks tagatud tsentraliseeritult soetatud ja väljastatud materiaalsete väärtuste õigeaegne arvelevõtmine ja arvelt mahavõtmine. Konkreetsed tähtajad tuleks määrata Kaitseministeeriumi valitsemisala raamatupidamise sise-eeskirjas.
- Töötada välja eeskiri, mis reguleeriks täpselt, kellega ja millistel tingimustel sõlmitakse materiaalse vastutuse lepingud, mis arvestaksid mõlema osapoole huve.

Üksik-sidepataljonile ülemale

- Täiustada sisekontrollisüsteeme nii, et oleks tagatud varade täielik, õiges mahus ja väärtuses arvestus. Selleks tuleb sisse seada ühtsed arvestuspõhimõtted kõigi varade osas, perioodilised laoarvestuse ja raamatupidamise võrdlused ning fikseerida need raamatupidamise sise-eeskirjas, nii et oleks tagatud pidev kontroll kõige varade üle (vaatamata nende maksumusele).

Sealjuures tuleks

- arstimite, sidumismaterjalide jms arvestuses hõlmata ka muudelt hankijatelt peale Kaitseväe Keskapteegi tsentraalse varustuse korras saadud ravimeid;
- pidada arvestust vastutaval hoiul olevate varade kohta;
- ladustada relvad nõuetekohaselt, lähtudes kehtivatest eeskirjadest.
- ümber hinnata nullväärtusega arvel olevad õhu- ja spordirelvad;
- jälgida, et relvastuse, laskemoona ja lõhkeainete laoarvestust peetakse õigesti ja õigeaegselt ning laoarvestuse andmeid oleksid kooskõlas raamatupidamise andmetega;
- näidata riidevarustuse mahakandmise aktides mahakandmise ja varustuse kõlbmatuks tunnistamise põhjused, enne mahakandmist esitada mahakandmise akt Kaitseväe Logistikakeskusele viseerimiseks, riidevarustuse hävitamise korral koostada hävitamise akt.

Kaitseväe juhatajale

- Luua võimalus Maaväe Staabi ohvitseride ametirelvade hoiustamiseks Maaväe Staabis.

2.3. Tegevuskulud

2.3.1. Esinduskulud

2004. aasta jooksul oli kulutatud esinduseks ja külaliste vastuvõtuks, kingitusteks, sünnipäevade ja muude ürituste korraldamiseks kokku ligikaudu 400 000 krooni. Riigikontrollil on järgmised tähelepanekud nimetatud kulude kohta.

Pataljon on ostnud mitmesuguseid esemeid eesmärgiga kinkida need oma töötajatele ja külalistele. Kingituste tegemisel on kinni peetud Üksik-sidepataljoni palgajuhendis sätestatust. Samas ei ole tihti arvetele lisatud andmeid või pole arvetel märgitud, kes võttis esemed vastu, kellele need kingiti ja mille puhul. Näiteks:

- 26.07.2004. a kanti OÜ-le Sporrong Eesti üle lipsnõulade, medalite, termokruuside jm eest kokku 32 768 krooni. Raha kulutati kingitusteks ja auhindadeks eraldatud vahendite arvel. Arvele ei ole lisatud andmeid või arvel pole märgitud, kes võttis vastu esemed, kellele anti ja mille puhul.
- 2004. aasta jooksul oli ostetud Reklaamkingiekspert OÜ-lt mitmesuguseid meened külalistele ja oma inimestele kinkimiseks. Osteti kruuse 275 tk summas 13 953 krooni, 30 fliisi US Basic summas 11 823 krooni, 170 T-särki meestele ja naistele summas 10 030 krooni, 50 pikeesärki Slazenger summas 13 629 krooni, T- ja pikeesärke summas 16 376 krooni jm. Kokku oli kantud Reklaamkingiekspert OÜ-le nende esemete eest 74 886 krooni. Raha kulutati kingitusteks ja auhindadeks eraldatud vahendite arvel. Arvetele ei ole lisatud andmeid, kellele need esemed anti.
- 15.12.2004. a kanti OÜ-le Remartin üle meenete eest 24 000 krooni. Meened anti üle parimatele lõpetajatele. Juurde ei ole lisatud nimekirja, kellele meened anti.

Sidepataljonis on tavaks kinkekaartide soetamine ja kinkimine oma töötajatele, põhiliselt kõrgkooli lõpetamise puhul. Harilikult maksis kaart, mis kingiti ühele töötajatele, 2500 krooni. Samas puuduvad dokumendid, millel alusel need kingitused tehti (käskkirjad, taotlused jm). Kontrollitud perioodil Üksik-sidepataljonis käskkirju kingituste kohta ei vormistatud. Käskkirjadega ei ole vormistatud ka muid kingitusi oma töötajatele. Näiteks:

- 14.06.2004. a kanti Sandmani Grupi ASile üle 5300 krooni kodukinosüsteemi Samsung Combo DVD eest. Meile selgitati, et kodukinosüsteem kingiti endisele sidepataljoni juhile seoses tema lahkumisega. Kingitus pole vormistatud käskkirjaga. Samuti puuduvad arvel märkuseid, et kodukinosüsteem oli kingitud endisele juhile.
- 17.11.2004. a oli kantud FIE-le Mart Unt üle maali eest 2500 krooni. Arvele pole lisatud selgitusi, kellele ja millel puhul kingitus anti. Raamatupidaja selgitusel tehti kingitus radistile juubeli puhul.
- 10.03.2004. a kanti Ekstreemspordi ASile üle 3200 krooni jalgratta eest. Jalgrattas kingiti meditsiinitöötajale juubeli puhul.
- 10.11.2004. a kanti ASile Jahipaun üle 5 Gerberi noa eest 5500 krooni. Arvel on märgitud, et noad on sümboolikaga ja on ette nähtud kingituseks külalistele. Arvetele ei ole lisatud andmeid või arvetel pole märgitud, kes võttis esemed vastu, kellele need anti ja mille puhul. Pearaamatupidaja selgitusel oli üks nuga kingitud pataljoni töötajatele 4 tk ei ole seni kingitud ja on arvel õpevahendite laos.

Kokku osteti Sidepataljonis kingitusi 144 174 kr väärtuses. Nimetatud esemete soetamisel ei ole neid maksustatud kui erisoodustusi tulumaksuseaduse § 49 kohaselt, mis reguleerib kingituste, annetuste ja vastuvõtukulude maksustamist.

2.3.2. Toiduainete kulutamise arvestus sööklas

Pataljoni ülema moodustatud komisjonid kontrollisid regulaarselt ja tõhusalt söökla tööd. Pataljoni söökla ladu inventeeriti 2004. aastal 7 korral. Suured erinevused raamatupidamise andmetega olid 21. jaanuaril 2004. a, kui puudujääk oli 8984 krooni ja ülejääk 5434 krooni, ning 31. mail 2004. a, kui puudujääk oli 1097 krooni ja ülejääk 51 krooni. 31. mai 2004. a puudujäägi kohta algatas pataljoni ülem teenistusliku juurdluse, mille lõppedes karistati söökla ülemat, laohoidjat ja vanemspetsialisti distsiplinaarkaristuse korras rahatrahvidega (kokku 3148 krooni ulatuses).

Järeldused

2004. aasta jooksul oli kulutatud esinduseks ja külaliste vastuvõtuks, kingitusteks, sünnipäevade ja muude ürituste läbiviimiseks kokku ligikaudu 400 000 krooni. Samas esines paljudel juhtudel puudusi kuludokumentide vormistamisel, materiaalsete väärtuste arvepidamisel ja kasutamisel. Sisekontrolliprotseduurid ei olnud alati piisavad: tihti puudus raamatupidamises informatsioon esemete ja meenete kasutamise kohta, mistõttu suureneb nimetatud esemete ebasihipärase kasutamise risk.

Ettepanekud

Üksik-sidepataljoni ülemale

- Lisada igasugustel üritustel osalejate ning vastuvõetavate külaliste toitlustamise arvetele osalejate nimekirjad ja menüüd ning vormistada kõik väärtuslikud kingitused oma töötajatele pataljoni ülema käskkirjaga.
- Pataljoni raamatupidamise sise-eeskirjas määrata kingituste arvestuse kord.
- Mitte teha põhjendamatuid kulusi, mis on käsitletavad erisoodustuste või kingitustena ja toovad kaasa lisakulusid tulumaksuseaduse alusel arvestatavate maksudena.

Kaitseministrile

- Töötada valitsemisalas välja ühtne kord, mis reguleeriks kingituste ja muude erisoodustustena käsitletavate kulutuste tegemist, määrares kindlaks, millistel juhtudel ja kui suures ulatuses on lubatud kingitusi teha, lähtudes sealjuures eeldusest, et kingituste tegemine on pigem erand kui reegel.

3. Majandustehingute seaduslikkus ja finantsjuhtimine

3.1. Tulud riigivara kasutusse andmisest

Riigivara võib anda tasuta kasutusse riigivaraseaduses⁷ nimetatud subjektidele, sh teisele riigivara valitsejatele riigivõimu teostamise otstarbeks. Selle kohta tuleb sõlmida leping, mis vastab Vabariigi Valitsuse määruses⁸ loetletud tingimustele.

Üksik-sidepataljon on 04.09.2002. a sõlminud rendilepingu OÜga Nermalin (kes peab nn sõdurikodu, kus väeosas viibivad ajateenijad ja teised isikud saavad puhata ning osta toidukaupu), kusjuures ruumid üldpinnaga 53 m² ja muuataljoni vara oli antud osaühingule tasuta tingimusel, et rentnik kohustub müüma toidu- ja tarbekaupu, mille sisseostuhinnale lisatakse maksimaalselt 14%.

02.09.2004. a sõlmiti OÜga Nermalin uus rendileping, mille järgi Filtri tee 12 asuvad sõdurikodu kohviku ruumid üldpinnaga 53 m² antakse osaühingule kasutusse hinnaga 5 krooni ühe ruutmeetri eest kuus (265 krooni kuus), mis on tunduvalt alla turuhinna. Ühtlasi anti osaühingule tasuta vara summas 15 713 krooni. Rendilepinguga ei ole reguleeritud, kas ja kui palju tasub osaühingataljoni vee-, elektri-, kütuse- ja muude halduskulude eest. Senini on kõiki nimetatud kulusid katnud sidepataljon, mis on vastuolus majandusüksuse printsiibiga.⁹ Rendilepinguga on ette nähtud, et rentnik kohustub müüma toidu- ning tarbekaupu hinnaga, mille sisseostuhinnale lisatakse maksimaalselt 15%.

Järeldus

Audiitoritele antud selgituste põhjal on tegemist kinnisel territooriumil tegutseva äriühinguga, mille põhikliendid on ainult väikese sissetulekuga ajateenijad ja teised väeosas viibijad, seega ei tegutse äriühing normaalses turusituatsioonis ja seetõttu on leping sõlmitud sellistel tingimustel, mis võimaldaks äriühingul end ära majandada. Riigikontrolli hinnangul on siin sisuliselt tegemist klientide doteerimisega. Ühelt poolt on Üksik-sidepataljoni põhjendused on arvestatavad, kuigi samas ei saa pidada lubatavaks ka riigivaraseaduse nõuete ja majandusüksuse printsiibi eiramist. Tegemist ei ole üksikjuhtumiga, sest sellised sõdurikodud on enamikus väeosades. Seega tuleks probleem lahendada kogu kaitseväes.

Ettepanek kaitseministrile

- Töötada välja ühtsed alused ja leida sobivaim juriidiline vorm nn sõdurikodude tegutsemiseks sõjaväeliselt korraldatud asutustes, lähtudes osapoolte huvidest ja välisriikide heast praktikast (näiteks kaaluda võimalust teha riigihange sõdurikodude pidaja leidmiseks kogu kaitseväes).

3.2. Eelarvestamine

Üksik-sidepataljoni 2004. a eelarve oli kaitseminister kinnitanud 18.02.2004. a summas 36 mln krooni. Üksik-sidepataljoni 12.07.2004 esitatud taotluste alusel muutis aasta eelarvet kaitseminister alles 21.12.2005. Kuna muudatuses ei olnud täielikult arvestatudataljoni taotlusega, muudeti seda veel kaks korda, et oleks võimalik töötajatele toetused välja maksta ja viia eelarve kokku tegeliku täitmisega.

2004. aasta eelarve koostamisel ja kinnitamisel olid mõned kulud kavandatud tunduvalt suuremad, kui oli nende tegelik vajadus. Nii oli 2004. a eelarves planeeritud vesivarustuse ja kanalisatsiooni kuludeks 525 000 krooni. Tegelikult kulutati 2004. aasta jooksul selleks 286 092 krooni ehk 54,5%

⁷ Riigivaraseadus, § 18

⁸ Vabariigi Valitsuse 01.08.1995. a määrus nr 285 "Riigivara kasutusse andmise kord"

⁹ Rahandusministri 11.12.2003. a määrus nr 105 "Riigi raamatupidamise üldeeskiri", § 32

kavandatust. 2004. a detsembris muudeti Üksik-sidepataljoni taotlusel kulude otstarvet ja 200 000 krooni arvestati remondi ja restaureerimise kuludeks.

2004. a eelarves oli ette nähtud kulutada kütuseks ja soojusenergiaks 890 000 krooni. 2004. a kulutati selleks 658 999 krooni ehk 74% eelarvest. Kulutama jäi 231 000 krooni. Eelarve muutmisega 31.12.2004. a suurendati tagantjärele administratsiooni kulusid 64 000 võrra eelnimetatud kulude arvel.

3.3. Eelarve täitmine

Majanduskulude kasutamata jääk detsembriks moodustas 3 596 006 krooni ehk ühe kolmandiku aasta-eelarvest, seda põhjendati vajadusega hoida reserve aasta lõpuks. Detsembrikuu jooksul kulutati majandamiskuludeks kokku 2 716 104 krooni ehk 26,1% aastaeelarvest. Näiteks kulutati detsembris

- kinnistute ja hoonete majandamiseks 1 012 145 krooni ehk 32,9% aastaeelarvest;
- sõidukite ülalpidamiseks 515 123 krooni ehk 31% aastaeelarvest;
- muudeks majandamiskulude katmiseks 324 661 krooni ehk 46% aastaeelarvest ja 69,8% aasta tegelikust kuludest.

Paljudel juhtudel maksti raha põhjusetult ettemakseteks (s.t ilma et leping oleks selleks kohustanud) ning see on vastuolus riigi raamatupidamise üldeeskirjaga¹⁰.

- Ilma arveteta, ainult pataljoni vastutavate töötajate (tagala ülema, söökla ülema, sideinseneri) taotluste alusel kanti 29.12.2004. a ettemaksuna erinevatele ettevõtetele üle detsembri kulude katmiseks kokku 226 155 krooni, sellest Eesti Energia ASile 80 000 krooni, Tallinna Küte ASile 80 147 krooni, Tallinna Vesi ASile 50 008 krooni. Ettemaksude suurust hinnati kaudselt. Samas esitasid mõned ettevõtted 2005. a jaanuaris detsembrikuu eest arved, mis olid oluliselt väiksemad kui ülekantud ettemaks. Nii esitas AS Tallinn Vesi arve summas 20 387 krooni, mis oli enam kui kaks korda väiksem kui ettemaks. Eesti Energia esitas arve summas 76 817 krooni, mis oli 3182 krooni võrra väiksem kui ettemaks.

Olulised summad kanti detsembrikuu viimastel päevadel ettemaksuna mitmesuguste remonditööde ning seadmete soetamise eest, kusjuures raha kanti üle kogu lepingusumma ulatuses. Näiteks:

- 21.12.2004. kanti ID-Balti ASile üle seadmete eest (etiketiprinter jm) kokku 73 101 krooni. Tegelikult saabus kaup alles 02.02.2005. a.
- 23.12.2004. a kanti Numbri Ehitus OÜ-le üle ettemaksuna jõusaali väljaehitamiseks kogu lepingusumma 180 397 krooni. 31.12.2005. a seisuga oli töid tehtud vaid 90 198 krooni ulatuses.

Meile antud selgituste põhjal olid ettemaksud ning suured majanduskulud aasta lõpus tingitud sellest, et eelarve muudatused kinnitati alles detsembri lõpus (vt p 3.2).

Järeldus

Riigikontroll leiab, et selline finantsjuhtimine, kus mitmed vajalikud kulutused tehakse eelarvemuudatuste venimise ja reservide hoidmise tõttu alles aasta lõpul, võib mõjuda takistavalt väeosa tegevusele ning arengule.

¹⁰ Riigi raamatupidamise üldeeskiri, § 15 lg 8

Ettepanekud

Kaitseministrile

- Analüüsida põhjuseid ja töötada välja abinõud allasutuste eelarvete põhjendatud muutmise protsessi kiirendamiseks vältimaks tarbetuid ettemakseid ja kiirendamiseks vajalike soetuste tegemist

Üksik-sidepataljoni ülemale

- Eelarve projekti koostamisel ja hilisemal muutmisel põhjendada kulusid tegelikku vajadust arvestavate kalkulatsioonidega.
- Riigi raha kulutada säästlikult ja vastavalt vajadusele, vältides põhjendamatu ettemakseid.

3.4. Lepingud

Lepingud ASiga Pristis on sõlmitud tingimustel, mis ei ole kasulikud pataljonile.

- Rendileping ASiga Pristis videosüsteemi seadmete rentimiseks ei järgi täiel määral pataljoni huvisid ega ole tasakaalustatud osapoolte vastutuse osas. Näiteks on rendilepinguga mitmel juhul määratud rahalised karistused pataljonile lepingukohustuste täitmata jätmise korral. Nii on lepingu ennetähtaegsel lõpetamisel pataljoni algatusel aktsiaseltsil õigus nõuda leppetrahvi kuni viie kalendrikuu rendisumma ulatuses. Samas on lepingus ASi Eltron vastutus kohuste mittetäitmisest eest märgitud üldsõnaliselt. Näiteks rendilepingu järgi kohustub rendileandja seadmeid hooldama, remontima ja kindlustama omal kulul kogu rendiperioodi vältel. Samas ei ole lepinguga määratud sanktsioone juhul, kui rendileandja kohustused jäävad täitmata või teenus on osutatud ebakvaliteetselt.
- Töödemahu vähenemise korral ei ole lepingu maksumuse suurust õigel ajal muudetud. Nii andis AS Pristis 24.05.2001. a rendilepingu alusel sidepataljonile üle videosüsteemi seadmed maksumusega 283 800 krooni ja renditasuga 9500 krooni kuus. 01.11.2002. a rendileping oli muudetud seoses uute seadmete juurdeandmisega. Seepärast suurendati renditasu 13 623 kroonini kuus. Muu hulgas sisaldas renditasu kahe kasarmuhoone olemasoleva valve- ja tulekahjusignalisatsioonisüsteemi hooldust. 2004. septembris vahetati kasarmuhoone valve- ja tulekahjusignalisatsioonisüsteem, mida hooldab sellest ajast AS Eltron, kes saab selle eest 4500 krooni (ilma käibemaksuta) kuus. Vaatamata sellele et AS Pristis ei hoolda enam kasarmuhoone valve- ja tulekahjusignalisatsioonisüsteemi, ei ole ASiga Pristis lepingut muudetud.

Ettepanek Üksik-sidepataljoni ülemale

- Määrata riigi raamatupidamise üldeeskirja § 15 lg 5 alusel isik, kes vastutab lepingute sõlmimisel riigi huvide järgimise eest, ning teha õigel ajal ettepanekud hooldus-, rendi-, töövõtu- ja muude lepingute muutmiseks. Vastavad sätted tuleks lepingutesse sisse kirjutada.

Tõnis Saar
Direktor II auditiosakonna peakontrolöri ülesannetes

Lisa

Nimekiri õigusaktidest, millele vastavust auditi käigus kontrolliti.

Riigieelarve:

1. Riigieelarve seadus, §-d 24, 25 ja 29;
2. Seadus "2004. aasta riigieelarve", § 1, 2 ja 3

Riigivara:

1. Riigivara seadus, §-d 9, 10, 11 ja 13;
2. Vabariigi Valitsuse 01.08.1995. a määrus nr 286 "Riigivara võõrandamise kord", p 2, 8, 9, 14, 17, 21, 27, 73, 75 ja 76
3. Vabariigi Valitsuse 01.08.1995. a määrus nr 285 "Riigivara kasutusse andmise kord", p 5, 7, 12, 14, 44, 47, 48, 69 ja 70
4. Vabariigi Valitsuse 01.08.1995. a määrus nr 283 "Riigivara kõlbmatuks tunnistamise, maa kandmise ja hävitamise kord", p 6, 8, 11, 14, 17, 21, 23 ja 24.

Personal:

1. Avaliku teenistuse seadus, §-d 37, 38, 39, 39¹, 46, 53, 55 ja 131
2. Riigiteenistujate ametinimetuste ja palgaastmestiku seadus, §-d 6, 7, 10 ja 11
3. Vabariigi Valitsuse 19.12.2003. a määrus nr 342 "Riigiteenistujate töötasustamine 2004. aastal" (täies ulatuses)
4. Vabariigi Valitsuse 28.03.2001. a määrus nr 108 "Teenistuselähetuse kulude hüvitamise ja päevarahade maksmise tingimused, ulatus ja kord" (täies ulatuses);
5. Vabariigi Valitsuse 23.08.2001. a määrus nr 278 "Puhkusetasu arvutamise kord" (täies ulatuses)
6. Vabariigi Valitsuse 20.12.2002. a määrus nr 426 «Isikliku sõiduauto teenistus-, töö- ja ametisõitudeks kasutamise kulude hüvitise maksmise tingimused ja hüvitise piirmäärad»;
7. Vabariigi Valitsuse 07.03.2000. a määrus nr 78 "Hüvitise maksmise tingimused ja hüvitise piirmäärad" (täies ulatuses, kaitseväelaste hüvitised)

Riigihanked:

1. Riigihangete seadus, §-d 2, 12, 13, 20 ja 21

Spetsiifilised õigusaktid:

1. Rahuaja riigikaitse seadus (vastu võetud 12.06.2002)
2. Kaitseväeteenistuse seadus (vastu võetud 14.03.2000), sh
 - ametipalk, lisatasud, toetused ja hüvitised (§ 153–167);
 - töö- ja puhkeaeg, lähetused (§ 168–175);
 - teenistuslased piirangud (§ 181–186);
 - varaline vastutus (§ 187–189);
 - kaitseväeteenistuse staaž (§ 190–194)

3. Relvaseadus (vastu võetud 13.06. 2001)
4. Vabariigi Valitsuse 14.12.1998. a määrus nr 273 “Kaitseväe sisemäärustik”
5. Vabariigi Valitsuse 17.12.1999. a määrus nr 388 “Kaitseväe distsiplinaarmäärustik”
6. Vabariigi Valitsuse 22.05.2002 . a määrus nr 172 “Kaitseväe struktuur ja paiknemine”
7. Vabariigi Valitsuse 12.06.2001. a määrus nr 194 “Ajateenija toetuse ulatus ja maksmise kord”
8. Vabariigi Valitsuse 13.05.2003. a määrus nr 151 “Kaadrikaitseväelaste teenistuse tasustamine”
9. Vabariigi Valitsuse 19.11.2002. a määrus nr 350 “Kaadrikaitseväelasele tööandja eluruumi andmise kord ja elamispinna suuruse normid”
10. Vabariigi Valitsuse 05.06.2001. a määrus nr 190 “Kaadrikaitseväelasele Eestis teenistusalase lähetuse kulude hüvitamise tingimused ja kord”
11. Vabariigi Valitsuse 30.11.2000. a määrus nr 393 “Kaadrikaitseväelasele toetusena toiduraha ja korteriraha maksmise ulatus ja kord”
12. Vabariigi Valitsuse 18.06.2002. a määrus nr 198 “Kaitseväelase välisriiki lähetamise kord, välislähetuse tasu ning hüvitiste suurus ja maksmise kord”
13. Vabariigi Valitsuse 11.09.2001. a määrus nr 291 “Kaitseväe juhataja poolt hariduse omandamiseks tsiviilõppeasutusse õppima suunatud kaadrikaitseväelasele õppemaksu hüvitamise ulatus ja kord”
14. Vabariigi Valitsuse 11.04.2001. a määrus nr 139 “Kaadrikaitseväelasele ümberasumisega seotud kulude kompenseerimise kord”
15. Vabariigi Valitsuse 02.04.2003. a määrus nr 109 “Valmisoleku reservi tasu suurus ja maksmise kord”
16. Kaitseministri 04.05.1998. a määrus nr 1 “Hinnalise kingituse maksumuse ja rahalise preemia piirmäära kehtestamine”
17. Kaitseministri 18.06.2001. a määrus nr 17 “Kaitseväe vormiriietuse esemete kandmise tähtajad ning vormiriietuse maksumuse kompenseerimise ulatus ja kord”
18. Kaitseministri 09.01.2002. a määrus nr 2 “Kaitsejõudude sõidukite registri asutamine”
19. Kaitseministri 09.01.2002. a määrus nr 3 “Kaitsejõudude sõiduki ja selle haagise registreerimise eeskiri”
20. Kaitseministri 25.03.2003. a määrus nr 4 “Sõjaväerelvade käitlemise kord”
21. Kaitseväe juhataja 04.02.2004. a käskkiri nr 22 “Kaitseväe ja Kaitseliidu 2004. a palgajuhend”
22. Kaitseministri 04.04.2001. a käskkiri nr 127 “Kaitseväelaste meditsiinilise teenindamise kord”

Asutusesised regulatsioonid:

1. Üksik-sidepataljoni raamatupidamise sise-eeskiri (kinnitatud pataljoniülema poolt 22.11.2004)
2. Eelarve täitmise juhendi kinnitamine (kinnitatud pataljoniülema 09.03.2004. a käskkirjaga nr 25)
3. Staabi- ja sideüksuste väljaõppekeskuse Üksik-sidepataljoni palgajuhend (kinnitatud pataljoniülema 08.04.2004 käskkirjaga nr 42)

Kaitseministri, kaitseväe juhataja ja
Üksik-sidepataljoni ülema vastused

KAITSEMINISTEERIUM

Finantsauditi osakond
Riigikontroll
Narva mnt 11a
15013 TALLINN

Teie: 21.07.2005 nr OSII-2-7.1/05/1177
Meie 10.08.2005 nr 1.2.-4./5377

Kontrolliaruande eelnõu "Üksik-sidepataljoni raamatupidamise korraldus ja majandustegevus 2004. aastal" kohta

Täname Teid ja kogu auditi meeskonda Kaitseministeeriumi valitsemisalas oleva Üksik-sidepataljoni 2004. aasta majandustegevuse osas kontrolli läbiviimise ja hinnangu andmise eest.

Oleme tutvunud kontrolliaruande eelnõuga "Üksik-sidepataljoni raamatupidamise korraldus ja majandustegevus 2004. aastal" kohta ning esitame järgnevalt oma arvamuse kontrolliaruande eelnõus nimetatud ettepanekute suhtes. Riigikontrolli poolt kaitseministrile tehtud ettepanekute osas oleme järgmisel arvamusel:

- Kaitseministeerium on seisukohal, et allasutuste eelarvete muutmise kiirus sõltub sellest, millisel tasemel on eelarve muutmise vajadus. Kaitseministri pädevuses olevad eelarve muutmised ei ole aeganõudvad ja neid on võimalik sooritada vastavalt kujunevale vajadusele.
- Arvestame Teie ettepanekut ning täiustame Kaitseministeeriumi valitsemisalas sisekontrollisüsteeme vastavalt, et oleks tagatud parem kontroll tsentraalselt soetatud materiaalsete väärtuste arvelevõtmise ja mahakandmise üle.
- Kaitseministeerium nõustub Teie poolt tehtud ettepanekuga töötada välja valitsemisalas ühtne kord, mis reguleeriks kingituste ja muude erisoodustustena käsitatavate kulutuste tegemist, määrates kindlaks, millistel juhtudel ja kui suures ulatuses on lubatud kingitusi teha. Kaitseministeeriumis on kaitseministri 22. november 2002. aasta käskkirjaga nr 646 kinnitatud "Kaitseministeeriumi meenete ja mälestusesemete annetamise kord" ning regulaarselt käib koos Kaitseministeeriumi meenete ja mälestusesemete annetamise nõukogu, kus on juba arutamisel olnud eespool nimetatud korra täiendamine. Kaitseministeerium kaalub valitsemisalas allüksustele ettepanekute tegemist analoogse korra kasutuselevõtmise eesmärgil.
- Kaitseministeerium nõustub Teie poolt tehtud ettepanekuga töötada välja valitsemisalas kehtiv eeskiri, mis reguleeriks täpselt, kellega ja millistel tingimustel sõlmitakse materiaalse vastutuse lepingud.

Lugupidamisega

Jaak Jõerüüt
Minister

Helena Valdmaa
7170066

Lauri Almann
Kantsler

KM 144529

KAITSEVÄE JUHATAJA

Mihkel Oviir
Riigikontroll

05.08.2005 nr SAO-9.1-5/11329

Kontrolliaruande eelnõu "Üksik-sidepataljoni raamatupidamise korraldus ja majandustegevus 2004. aastal"

Austatud härra Oviir

Täname Teid kontrolliaruande eelnõu "Üksik-sidepataljoni raamatupidamise korraldus ja majandustegevus 2004. aastal" edastamise eest.

Alljärgnevalt edastame seisukohad kaitseväge juhatajale esitatud ettepanekute osas.

1. Selgitada välja ja otsustada kiiremas korras, kas Üksik-sidepataljoni tegevuse jätkamine Filtri tee linnakus on mõttekas, lähtudes kaitseväge arengukavast.

Oleme seisukohal, et niivõrd tähtsat otsust nagu seda on väljaõppeüksuse edasise tegevuse jätkamine ning võimalik ümberpaigutamine, ei saa vastu võtta kaalutlemata ja kiirustades.

Vastavalt riigivara seaduse paragrahvile 4 on riigivara valitsejaks kaitseministeerium ning sellest tulenevalt ei ole kaitseväge juhataja pädevuses langetada otsuseid Üksik-sidepataljoni tegevuse jätkamise kohta Filtri tee linnakus.

Samas teatame, et töötamaks välja ettepanekud kaitseväge perspektiivsete väljaõppekeskuste ja harjutusväljakute väljaarendamiseks viie aasta perspektiivis, on kaitseministri 15.06.2005. a kirjaga nr 12.5-1/4726 kaitseväge juhatajat teavitatud otsusest moodustada infrastruktuuri investeeringute ümberplaneerimisega tegelev komisjon.

2. Luua võimalus Maaväge Staabi ohvitseride ametirelvade hoiustamiseks Maaväge Staabis.

Kontrolliaruande eelnõus märgitakse, et Üksik-sidepataljonis hoitakse Maaväge ülema käskkirja alusel Maaväge Staabi ohvitseride ametirelvi, ning et selline tegevus on vastuolus majandusüksuse printsiibi ja kaitseväge juhataja 12.11.2004 käskkirjaga

nr 259, "Relvastuse liikumise ja arvestuse kord Kaitseväes ja Kaitseliidus", mis keelab relvastuse liikumise väeosade ja/või keskalluvusega asutuste vahel.

Esmalt soovime tähelepanu pöörata asjaolule, et sõjaväerelvade käitlemise kord sätestab konkreetsed nõuded sõjaväerelvade hoiustamiseks. Antud korras on määratletud nõuded relvalaole ja relvaruumile ning relvalao ja relvaruumi turvalisuse ja tuleohutuse tagamise tingimused.

Oleme seisukohal, et Maaväe Staabi ohvitseride relvade hoiustamine Maaväe Staabi ruumides aadressil Juhkentali 58 ei ole otstarbekas sest:

- puuduvad nõuetele vastavad ruumid. Staabis on ruumipuudus ning täiendavate ruumide juurdesaamine on väga ebatõenäoline. Lisaks nõuab õigusaktide nõuetele vastavate relvaruumide loomine lisakulutusi;
- staabi koosseisus puudub relvuri ametikoht. Sõjaväerelvade hoiustamisega kaasneb aga kohustus relvuri ametikoha loomiseks, mis nõuab lisatööjõudu ning seeläbi ka lisakulutusi.

Rahuaaja riigikaitse seadusest tulenevalt on kaitseväge Vabariigi Valitsuse alluvuses olev sõjaväelisel korraldatud täidesaatva riigivõimu asutus ning seega käsitleb seadusandlus kaitseväge ühtse tervikuna. Kaitseväge garnisonimäärustiku alusel välja antud kaitseväge juhataja 02.01.2003. a käskkirjaga nr 1 on kinnitatud Tallinna garnisoni asukohana Tallinna linn ja Harju maakond. Seega kuuluvad Maaväe Staap ja Üksik-sidepataljon ühte garnisoni ja nende ülemaks on määratud Maaväe ülem.

Teie tähelepaneku alusel oleme alustamas kaitseväge juhataja 12.11.2004. a käskkirja nr 259 "Relvastuse liikumise ja arvestuse kord Kaitseväes ja Kaitseliidus" õiguslikku analüüsi muutmaks seda vajaduse korral selliselt, et garnisoni piires oleks relvastuse liikumine võimalik.

Lugupidamisega

Tarmo Kõuts
viitseadmiral

STAABI- JA SIDEÜKSUSTE VÄLJAÕPPEKESKUS ÜKSIK-SIDEPATALJON

Hr Tõnis Saar
Riigikontroll

Teie 21.07.2005 nr OSII-2-7.1/05

Meie 04.08.2005 nr 5.1-16/2152

Kontrolliaruande eelnõu

Austatud härra peakontrolör

StSVÕKi Üksik-sidepataljon kirjalikud seisukohad 25.07.2005 laekunud Riigikontrolli kontrolliaruande eelnõus toodud ettepanekute suhtes on järgmised:

1. Kontrolliaruande eelnõu punkt 2.2

* Alates 2005. aastast peetakse arvestust kõigi ravimite ja sidumismaterjalide üle programmi Verp laoarvestuses. Ka senini peeti arvestust ja esitati aruandlust, kuid oma eelarvest ostetud materjalid ei kajastunud arvutiprogrammis.

* 2004. aastal ei olnud võimalik väeosal ladustada relvastust nõuetekohaselt seoses relvade hoiustamise eeskirjadele vastavate ruumide puudumisega, praeguseks hetkeks on väeosa relvastus ladustatud vastavalt kehtivatele eeskirjadele.

*KV Logistikakeskuse arvamus on, et StSVÕK Üksik -sidepataljonil null krooniga arvel olevate relvade ümber hindamiseks ei näe nemad põhjust ning nende ettepanek oli tagastada relvad KV Logistikakeskuse lattu(kiri 20.04.2005 nr LOGK-4.2-10/2391) . Seega arvel olevad null väärtusega õhu- ja sportrelvad tagastatakse KV Logistikakeskusele.

*Riidevarustuse mahakandmise põhjus oli ajateenistuse käigus selle kasutuskõlbmatuks muutumine ja kaaderkoosseisu puhul riidevarustuse kandmistähtaja ületamine. Edaspidi kirjutatakse need põhjused ka mahakandmisaktidesse ning riidevarustuse hävitamise korral koostatakse ka hävitamise akt.

Väeosa juhindub kaitseministri käskkirjast 24.august 2004 nr 206 „Kaitseväelase riidevarustuse kasutusse andmise, kõlbmatuks tunnistamise mahakandmise ja hävitamise kord“.

Kavandatud abinõud

Tööle on võetud uus töötaja, kelle tööülesannete hulka kuulub tagala arvestuse korraldamine.

Väeosa raamatupidamise sise-eeskiri varade arvestuse osas on täiendamisel.

2. Kontrolliaruande eelnõu punkt 2.3

*Kingituste saajate nimekirjad olid olemas ka varem, kuid neid ei vormistatud käskkirjaga. Ürituste toitlustamise menüüd ja osavõtjate nimekirjad olid samuti olemas, kuid neid ei lisatud arvetele.

Kavandatud abinõud

Alates 2005. aastast vormistatakse kõik oma töötajatele tehtavad kingitused väeosa ülema käskkirjaga. Ürituste toitlustamise arvetele lisatakse menüüd.

Kingituste andmise kord on kehtestatud, väeosa raamatupidamise sise-eeskiri kingituste arvestuse osas täiendamisel.

3. Kontrolliaruande eelnõu punkt 3.3

*Eelarve projekti koostamisel ja hilisemal muutmisel põhjendataksegi kulusid tegelikku vajadust arvestavate kalkulatsioonidega. Väeosale on probleemiks lähteülesannete ebatäpsus ja pidev muutumine.

4. Kontrolliaruande eelnõu punkt 3.4

*Väeosa ülema poolt on määratud isik, kes vastutab lepingute sõlmimise eest- väeosa jurist.

Lugupidamisega

Vitali Lokk
Major
Keskuse ülem